

SCIENCE AND
EDUCATION **FOR**
SUSTAINABLE
LIFE

Mindre förluster inom ekologisk nötköttsproduktion.

Ingrid Strid

Institutionen för energi och teknik
Sveriges lantbruksuniversitet

Uppsala, 2025-11-05

Disposition

13:35-14:00

1. Mitt forskningsområde
2. Överblick av svinn för olika varugrupper och råvaror
3. *"Nötsvinnsprojektet"*
4. Delstudie om förluster på ekologiska/konventionella gårdar
5. Orsaker till förluster

14:00-14:05

1. Frågor och kommentarer

Forskningsområde: matsvinn och livsmedelsförluster ur ett miljöperspektiv.

Butik, 2010

Matsvinn i butik

Foto: Anna Åhnberg

Primärproduktion, 2014

Nötkreatur

Foto: Jenny Svernnäs-Gillner, SLU

Potatis

Foto: Lisa André

Isbergs-sallat

Foto: Marie Olsson, Staffan Andersson

Livsmedelsindustri, 2021

Slaktbiprodukter och potatispackeri

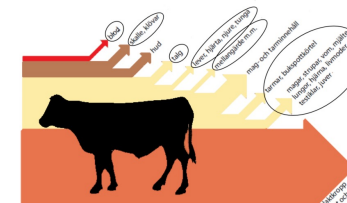

Foto: Rebecca Thörning

2021

Är matsvinn olagligt?

Foto: Norstedts Juridik AB

13 000 ton slaktvikt/år

2022

Nötkreatur

2023

Blod & Rova

Foto: IVL Svenska Miljöinstitutet

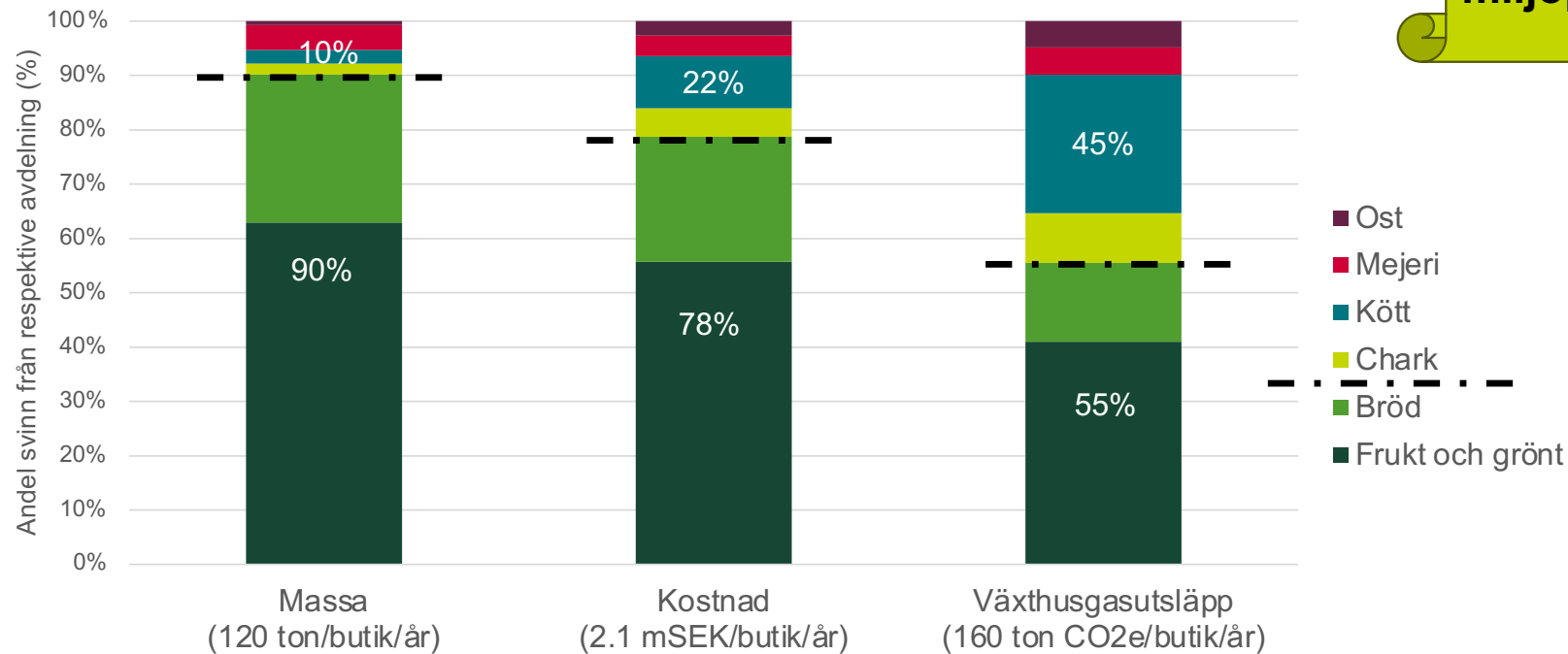

13 000 ton blod/år

Överblick: svinn av olika varugrupper och råvaror

Matsvinn i butik

Butikssvinn: mängd, ekonomiskt värde och klimatpåverkan för olika varugrupper

Figur: modifierad från Mattias Eriksson

Det är inte **mängden** svinn som skadar, utan dess **miljöpåverkan**.

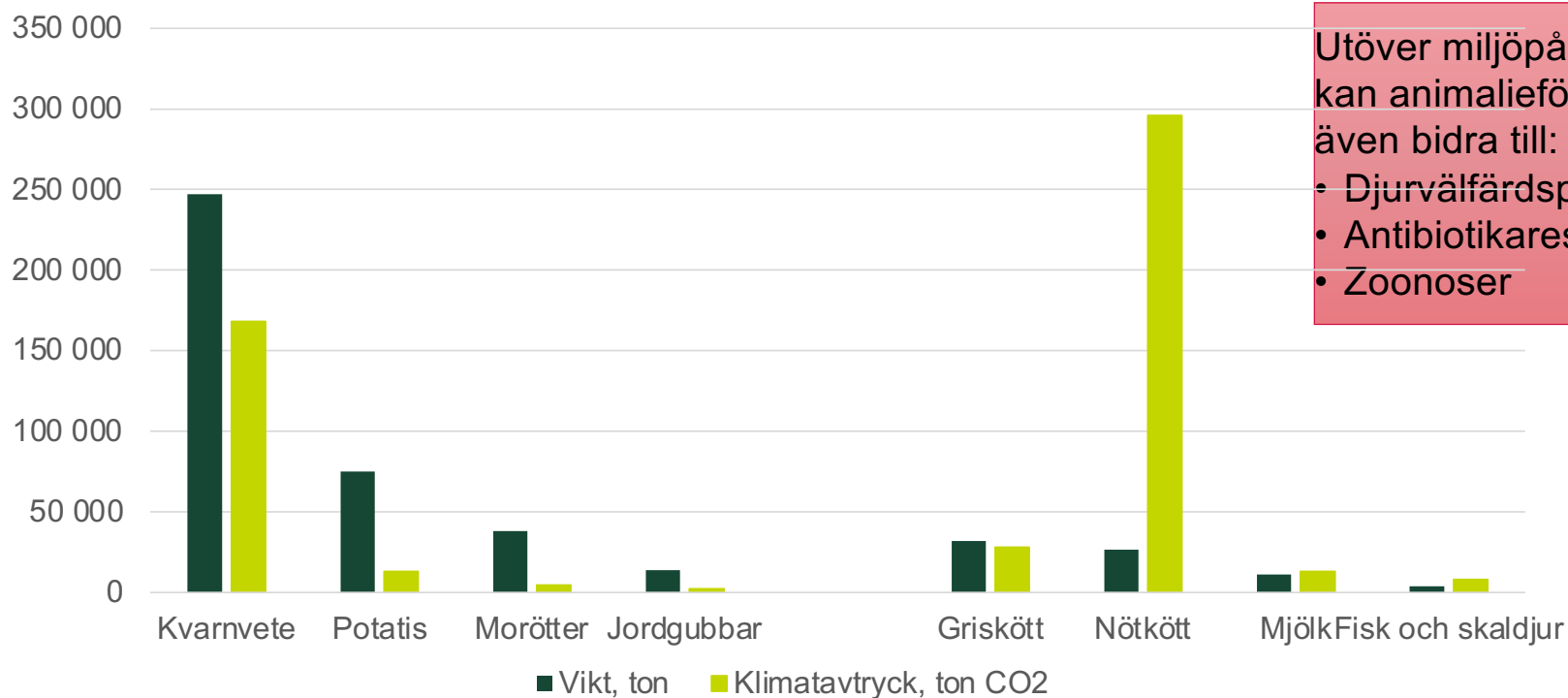
Jordbruksverkets kartläggning, 2024: Förluster av åtta utvalda livsmedelsråvaror i tidiga led

<https://jordbruksverket.se/jordbruket-miljon-och-klimatet/matsvinn-och-forluster-vid-livsmedelsproduktion>

Förluster av åtta svenskproducerade råvaror

Prioritera åtgärder mot nötköttsförluster

Förluster: vikt respektive klimatavtryck

Utöver miljöpåverkan, kan animalieförluster även bidra till:

- Djurvälståndproblem
- Antibiotikaresistens
- Zoonoser

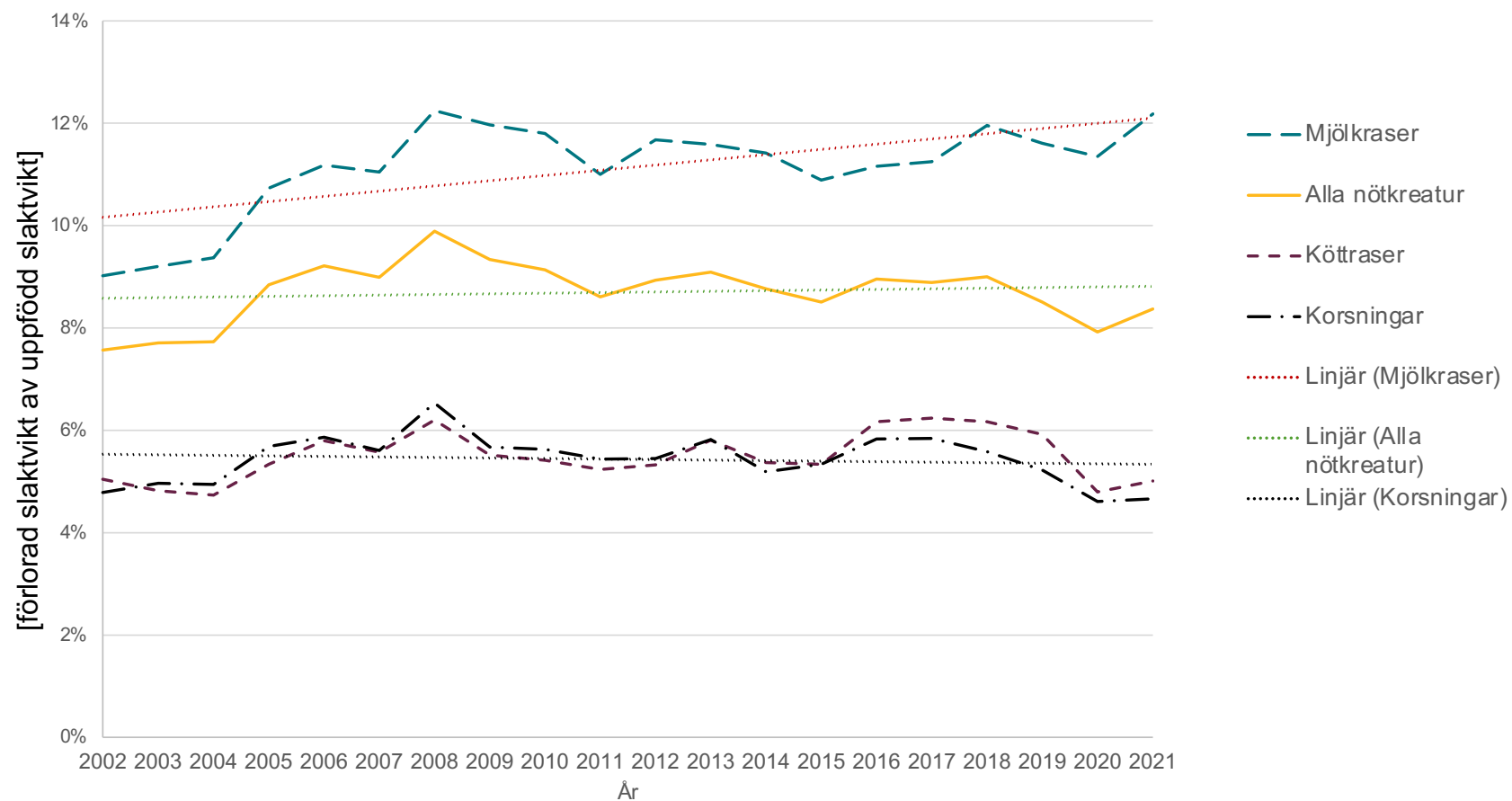
***”Nötsvinnsprojektet”*: Förlust av nötkött inom primärproduktionen i Sverige:**

- mängder**
- orsaker**
- åtgärder**

FORMAS

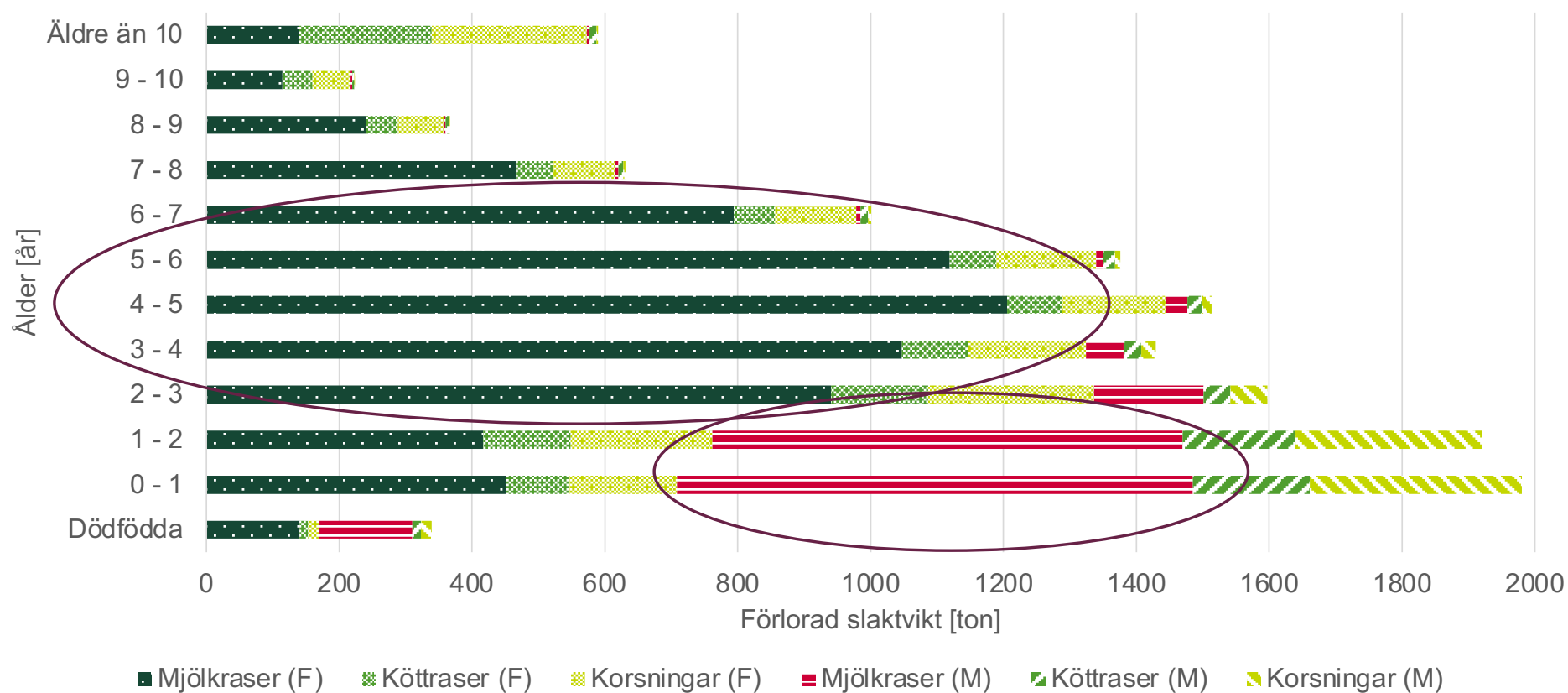
2022-2026

$$\text{Förlust-\% för nötkreatur} = \frac{\text{Förlust}}{(\text{Slakt} + \text{Hemslakt} + \text{Förlust})}$$

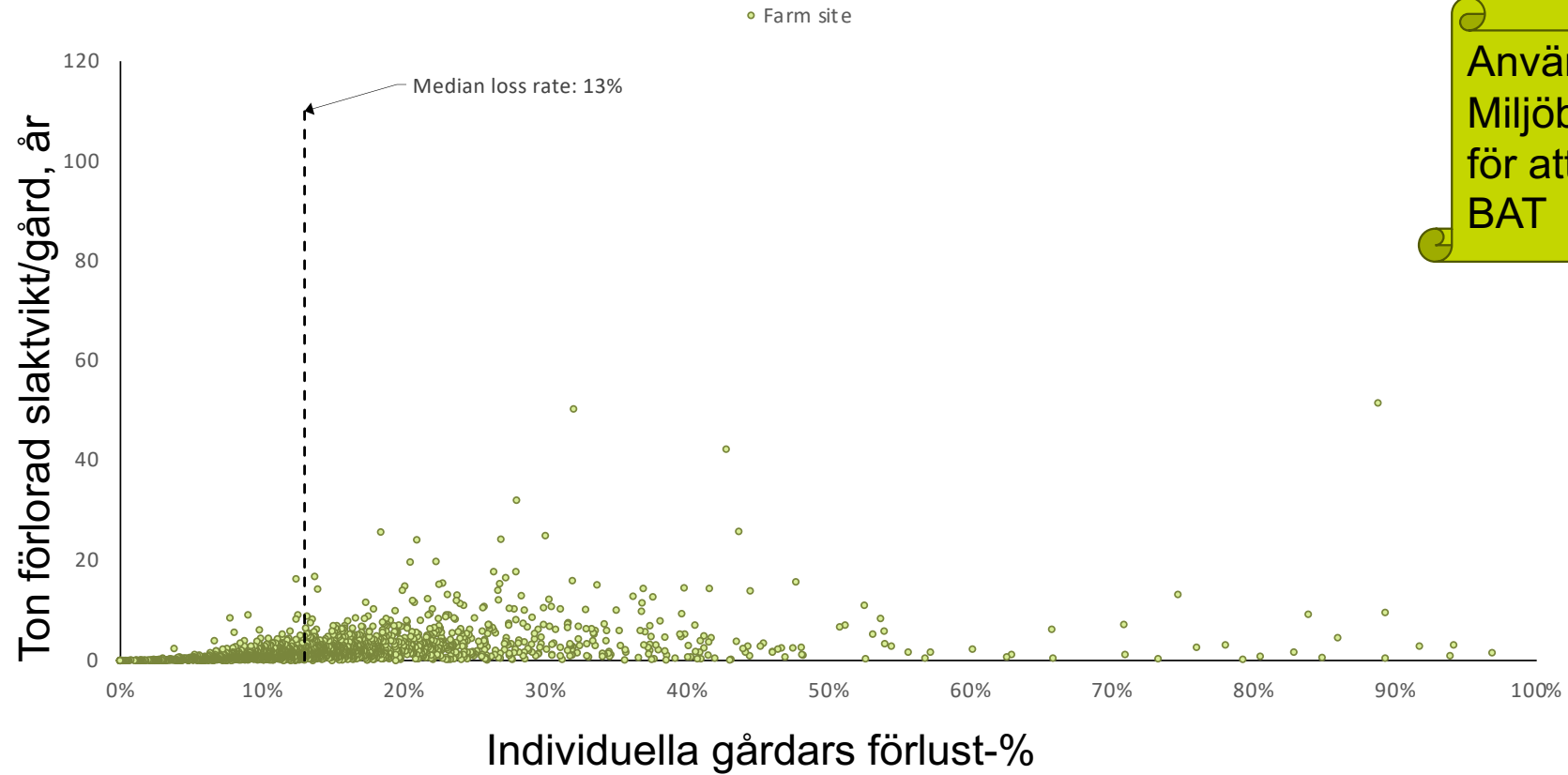

Förlorad slaktvikt per åldersgrupp

Totalt 13 000 ton
slaktvikt per år
(genomsnitt 2017-2021)

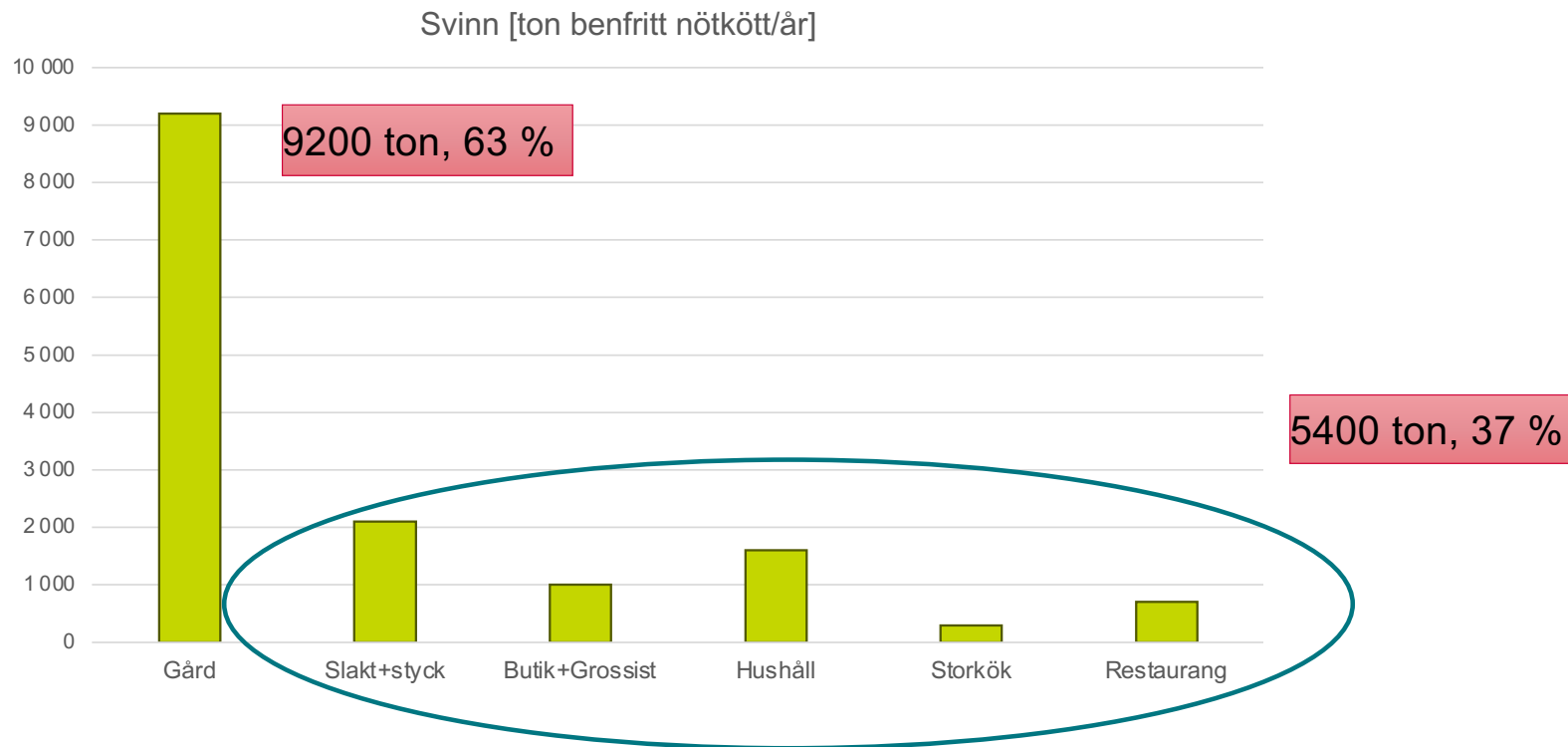
Mjölkgårdar: individuella gårdars förlust-%

Använd
Miljöbalken
för att kräva
BAT

Svinn och förluster från jord till bord

Prioritera
gårdsnivån

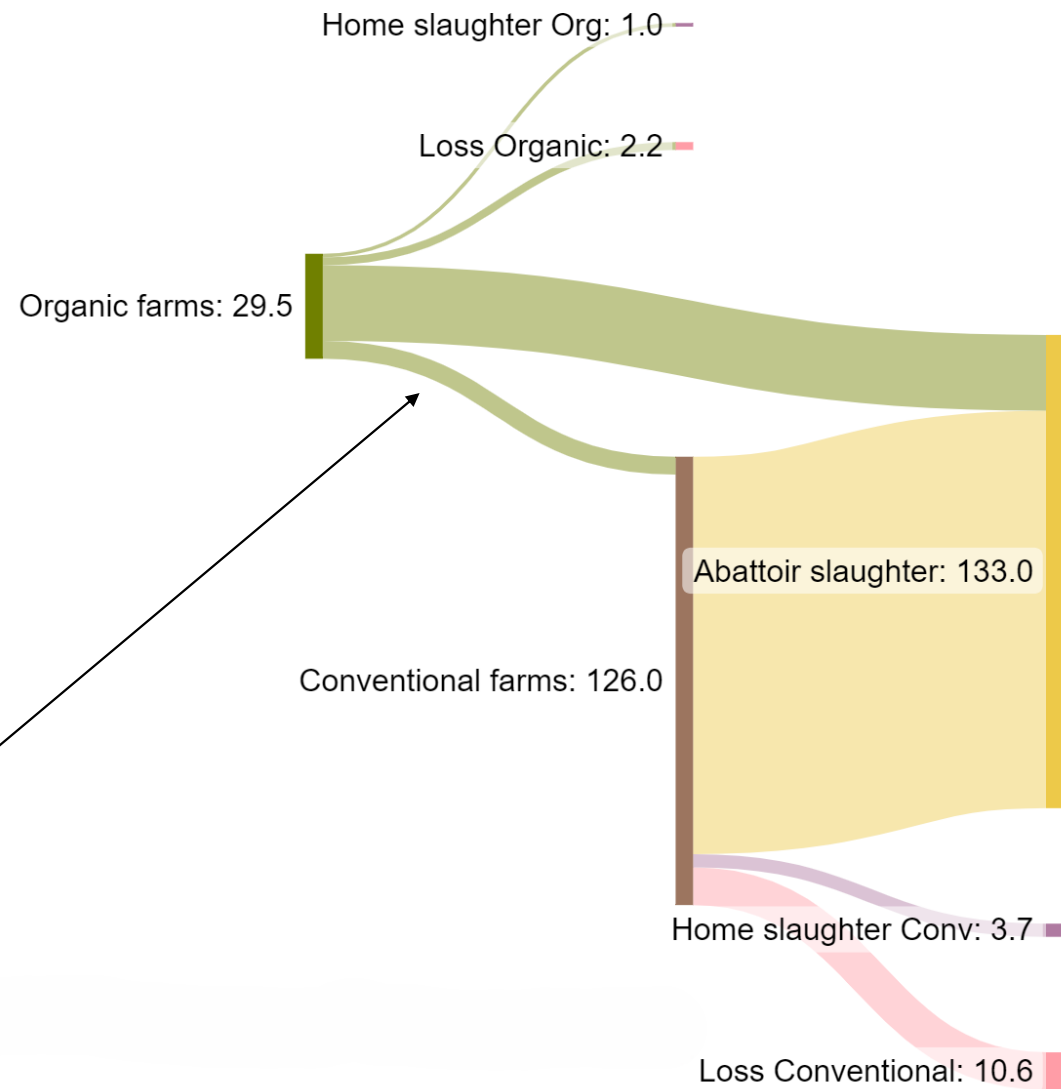

Strid, I., Eriksson, M., 2024, Farm level dominates losses in Swedish beef supply chain, Proceed. 14th International Conference on Life Cycle Assessment of Food 2024 (LCA Food 2024), "Healthy food systems for a healthy planet", 8-11 September 2024, Barcelona, Spain.

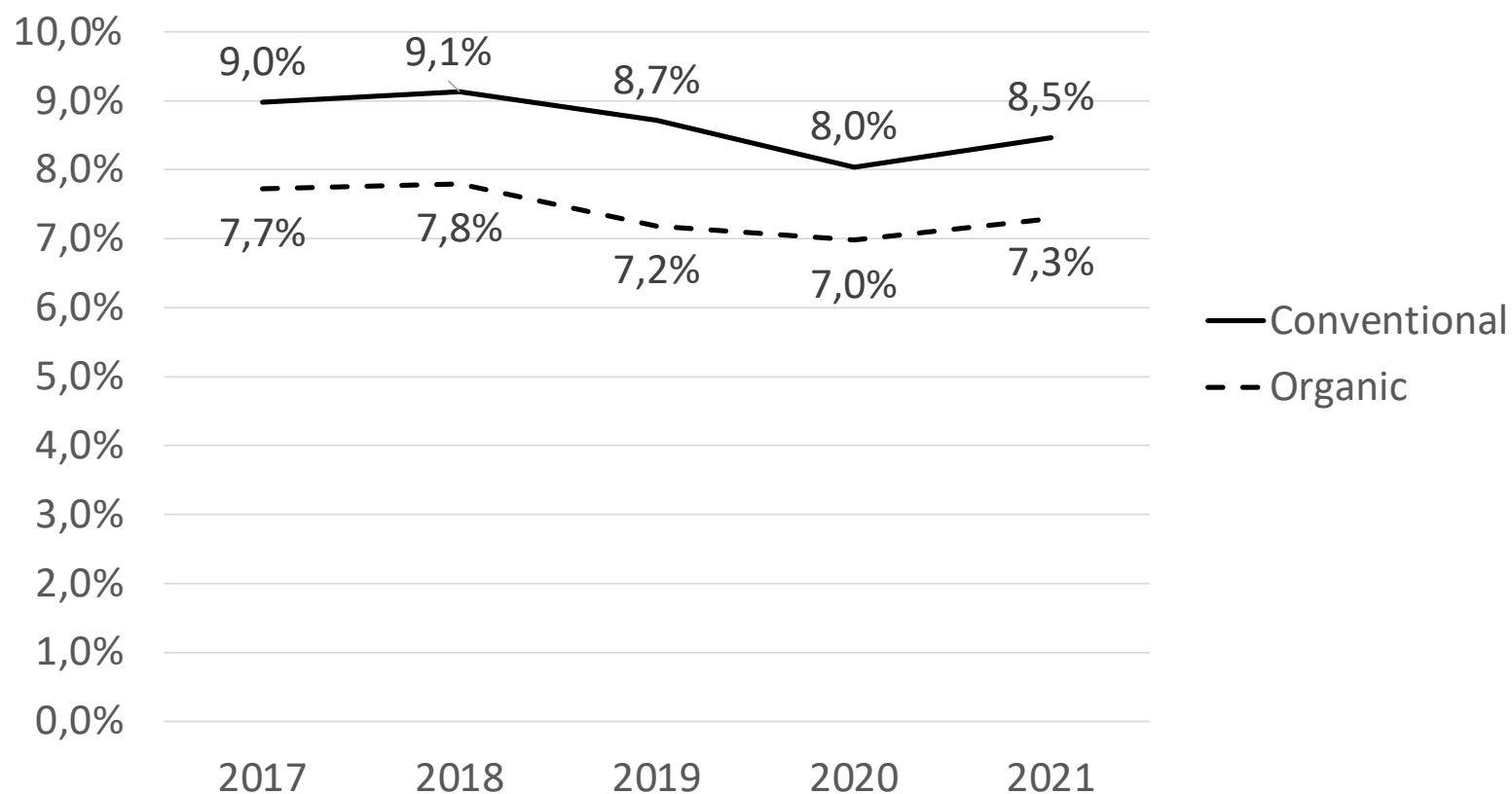
Jämförelse mellan ekologiska och konventionella gårdar

Flöden av slaktvikt i hela nötköttssystemet (medelvärde 2017-2021)

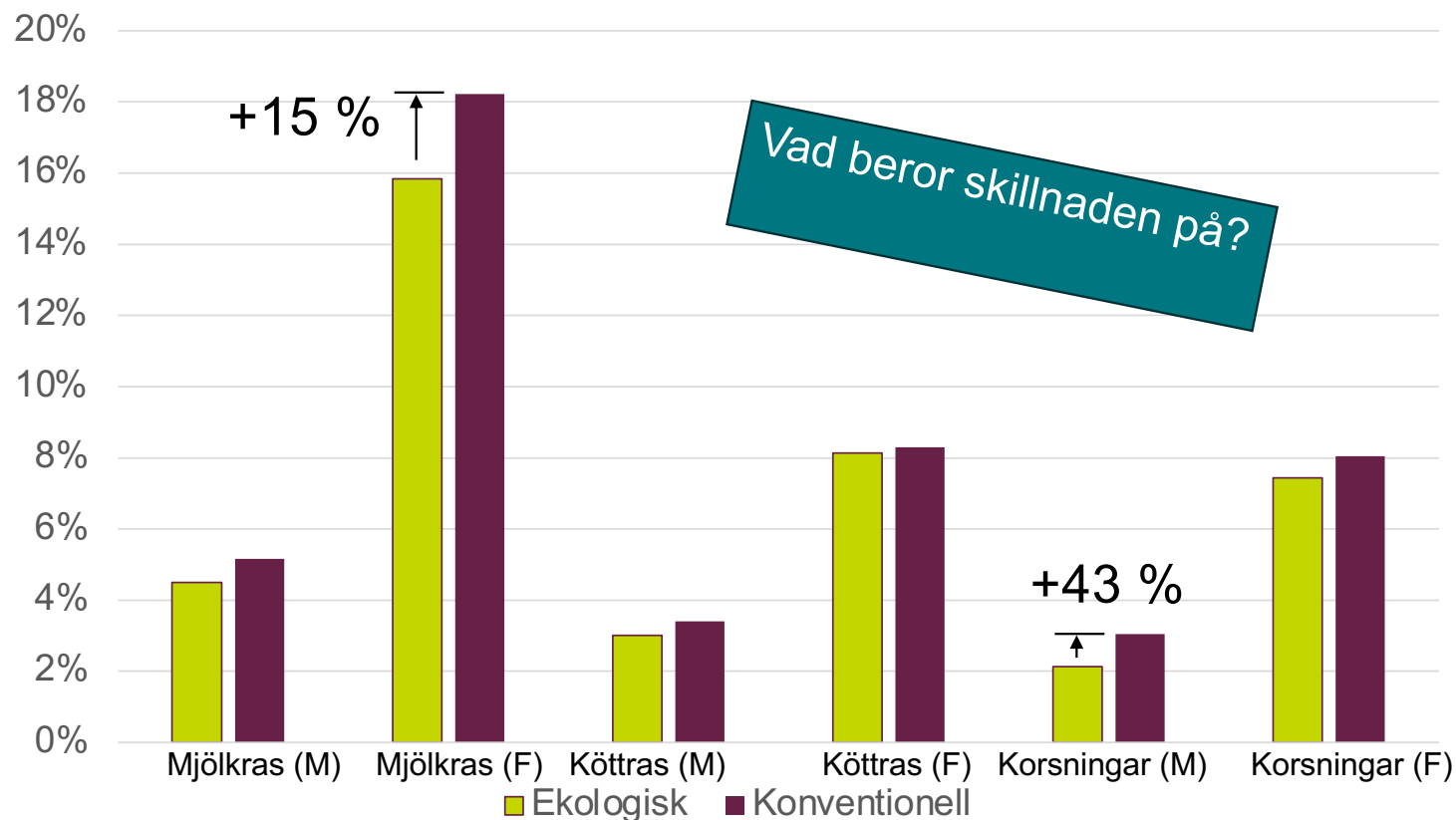
Mycket slaktvikt flyttas
från ekologiska till
konventionella gårdar

Förlust-% för ekologiska och konventionella gårdar (2017-2021)

Förlust-% för ekologiska och konventionella gårdar (medelvärde 2017-2021)

Hur mycket kött skulle sparas om alla djurgrupper var ekologiska?

Öka andelen ekologisk nötköttsproduktion

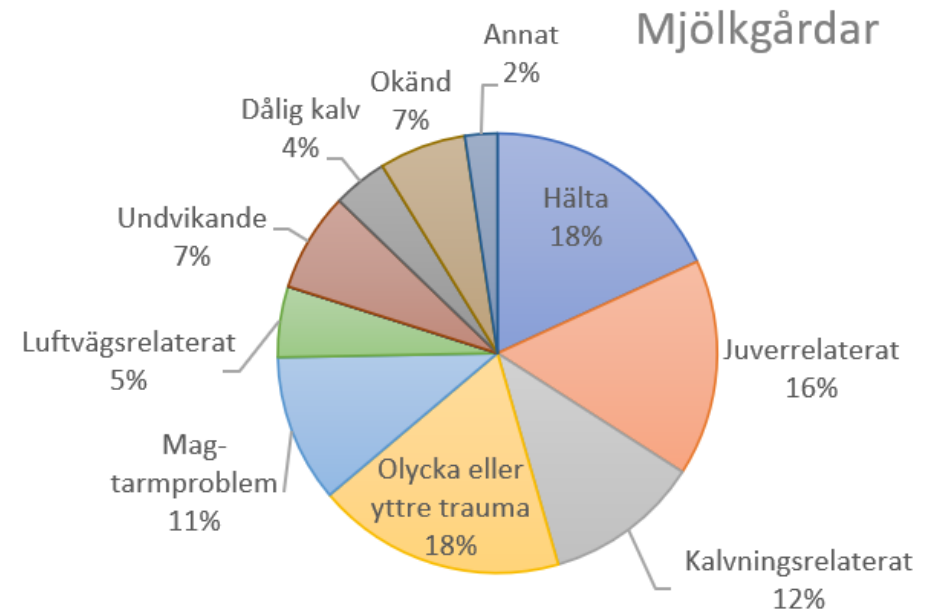
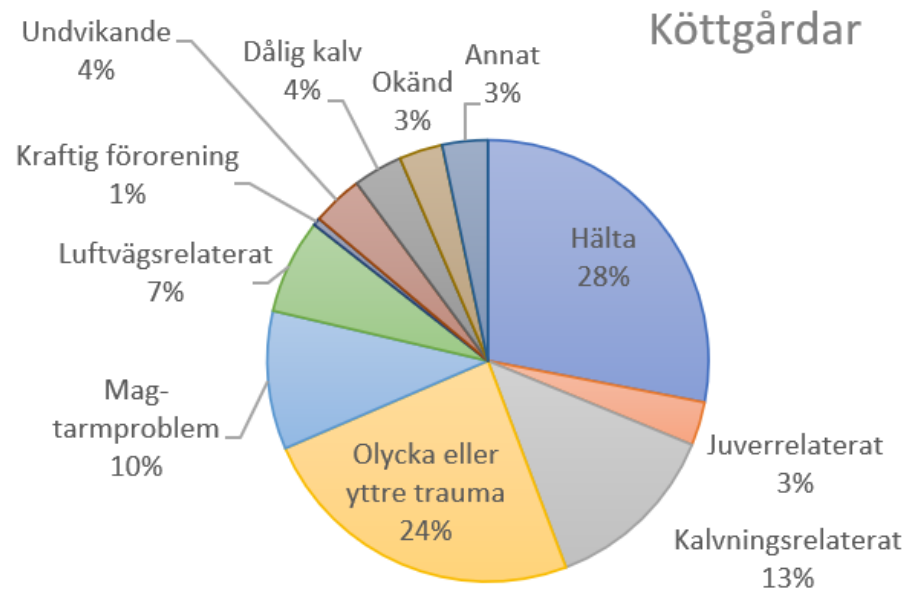
Nuläge, medelvärde 2017-2021			[1000 ton slaktvikt]		%		Scenario: "Alla djurgrupper är ekologiska"		
							Tillskriven relativ förlust	[1000 ton slaktvikt]	
			Slakt	Förlust	Relativ förlust			Nya förluster	Sparat kött
Mjölkraser	Ekologiska	Handjur	1,8	0,1	4,5%				
		Hondjur	5,0	1,0	15,8%				
Mjölkraser	Konventionella	Handjur	32,6	1,8	5,2%		4,5%	1,5	0,23
		Hondjur	26,1	6,0	18,2%		15,8%	5,2	0,78
...	...	...	...	...	...		...	...	...
Alla nötkreatur			133	12,8	8,5				1,34

Totalt sparat kött = 1300 ton slaktvikt/år, av 13 000 ton ursprungliga förluster.

Varför förloras nötkreatur?

Varför förloras djuren? Enkätstudie 2022:

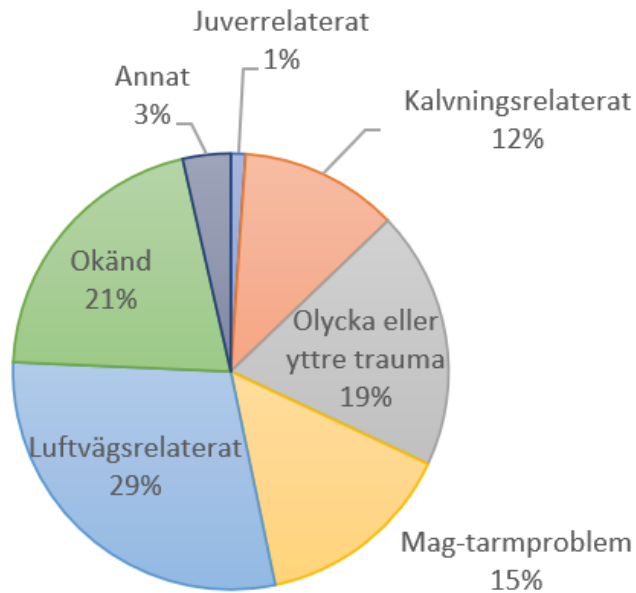
Orsak: Avlivade nötkreatur (n = 1393 djur; 74%)

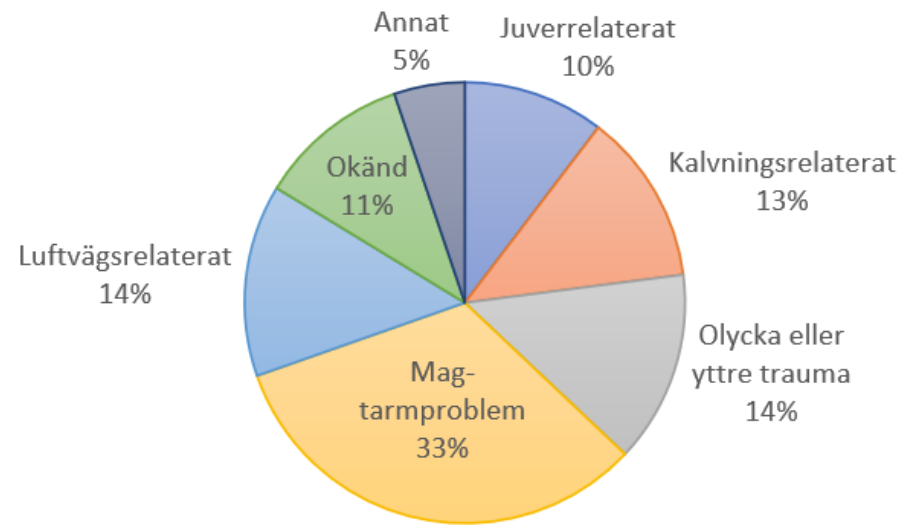
Varför förloras djuren? Enkätstudie 2022:

Orsak: Själv döda nötkreatur (n = 502 djur; 26%)

Köttgårdar

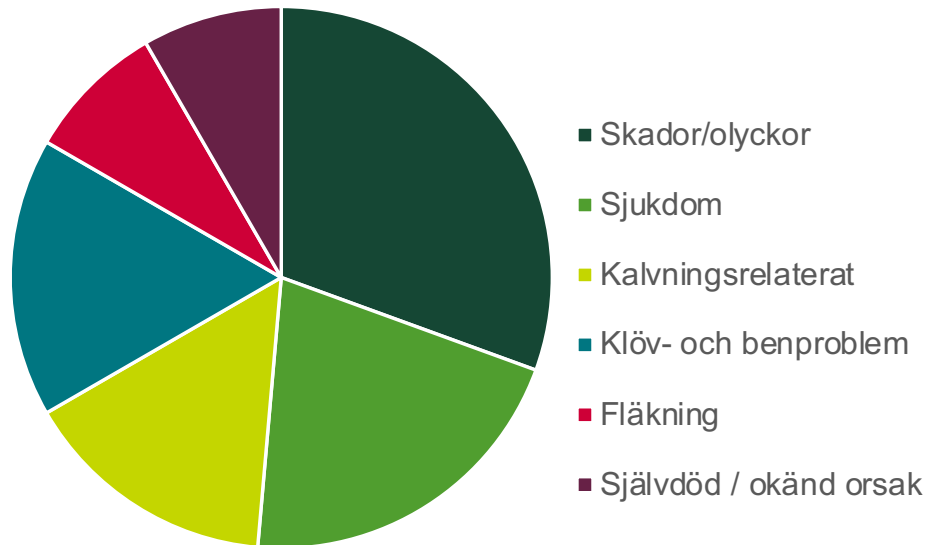

Mjölkgårdar

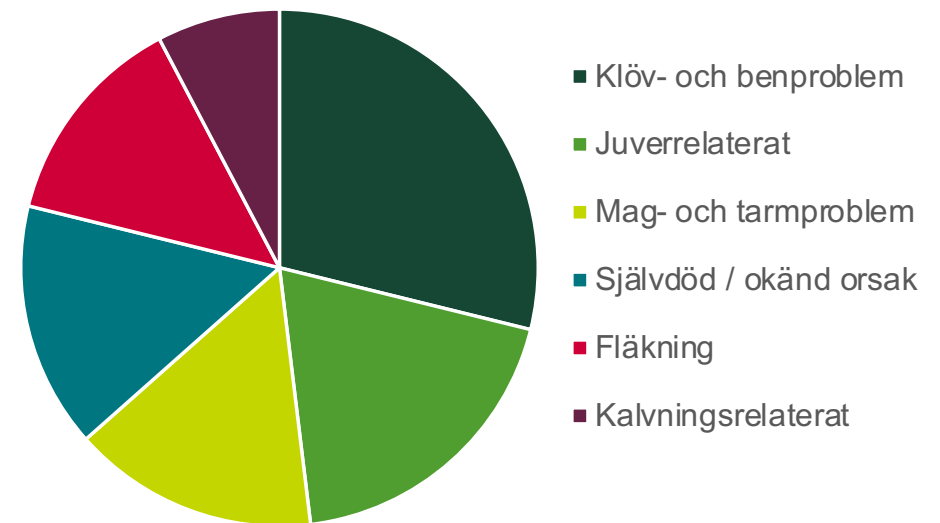

Pågående enkätstudie 2025: orsaker till förlorade nötkreatur, köttbesättningar respektive mjölkbesättningar

Köttbesättningar (72 djur)

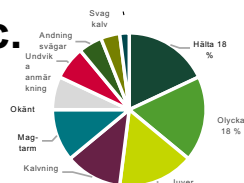

Mjölkbesättningar (52 djur)

Forskningsidé:

- hämta data ur Förprövningsansökningar (100-tals PDF:er)
- kolla förlust-% före/efter ombyggnad per PPN
- undersök samband med golv, inredning, byggnad, etc.
- skillnad ekologisk/konventionell gård

ANSÖKAN

Förprövning av djurstall för nötkreatur enligt djurskyddsförordningen (2019:66)

Sida 1 av 8

9. Byggnad och inredning

Ytter- och innetakets material och utformning	☒ Anges på ritning nr 1	☐ Beskrivs i bilaga nr
Ytter- och innerväggars material och utformning	☒ Anges	
Typ av inredning	☐ Anges	
Placering och typ av dagljusinsläpp	☒ Anges	
Är fönster som djuren kan nå försedda med skydd?	☒ Ja, t	☐ Galt

Sida 4 av 8

9. Byggnad och inredning

Ytter- och innetakets material och utformning	☒ Anges på ritning nr
Ytter- och innerväggars material och utformning	☒ Anges på ritning nr
Typ av inredning	☐ Anges på ritning nr
Placering och typ av dagljusinsläpp	☒ Anges på ritning nr
Är fönster som djuren kan nå försedda med skydd?	☒ Ja, typ av skydd
	☐ Galt

Sida 4 av 8

9.1 Golv	
Golvets material och utformning	☒ Anges
Typ av underlag på liggtyr	Strobädd
Typ av strömodell	Halm
Typ av underlag på övriga vistelsezoner	Betong
Vilka åtgärder vidtas för att förhindra hala golv?	Golv kommer rilla
Drainerande golv	Djur

10. Brandskydd	
Brandsäkrande väggar och bjälklag finns	☐ Ja, ar
Utrymningsvägar	☒ Anges
Brandsläckningsutrustning finns	☒ Ja, ty anges
Brandlarm finns	☒ Ja, ty bilag
Brandstiftare, ströförvaring eller dylikt förekommer i byggnaden	☒ Ja, ar

9.1 Golv	
Golvets material och utformning	☒ Anges på ritning nr
Typ av underlag på liggtyr	Strobädd
Typ av strömodell	Halm
Typ av underlag på övriga vistelsezoner	Betong
Vilka åtgärder vidtas för att förhindra hala golv?	Golv kommer rilla
Drainerande golv	Djurkategori

10. Brandskydd	
Brandsäkrande väggar och bjälklag finns	☐ Ja, anges på ritning
Utrymningsvägar	☒ Anges på ritning nr
Brandsläckningsutrustning finns	☒ Ja, typ av brand anges på plan
Brandlarm finns	☒ Ja, typ av brand anges på plan
Brandstiftare, ströförvaring eller dylikt förekommer i byggnaden	☒ Ja, anges på ritning

9. Byggnad och inredning

Ytter- och innetakets material och utformning	☒ Anges på ritning nr 1	☐ Beskrivs i bilaga nr
Ytter- och innerväggars material och utformning	☒ Anges på ritning nr 1	☐ Beskrivs i bilaga nr
Typ av inredning	☐ Anges på ritning nr	☒ Beskrivs i bilaga nr 1
Placering och typ av dagljusinsläpp	☒ Anges på ritning nr 1	☐ Beskrivs i bilaga nr
Är fönster som djuren kan nå försedda med skydd?	☒ Ja, typ av skydd	☐ Nej, orsak
	☐ Galt	☐ Ej aktuellt, orsak

9.1 Golv

Golvets material och utformning	☒ Anges på ritning nr 1	☐ Beskrivs i bilaga nr
Typ av underlag på liggtyr	Strobädd	
Typ av strömodell	Halm	☐ Ej aktuellt
Typ av underlag på övriga vistelsezoner	Betong	
Vilka åtgärder vidtas för att förhindra hala golv?	Golv kommer rillas	
Drainerande golv	Djurkategori	Golvets material
		Spaltöppning (mm)
		Stavbredd (mm)

10. Brandskydd

Brandsäkrande väggar och bjälklag finns	☐ Ja, anges på ritning och beskrivs i bilaga nr	☒ Ej aktuellt
Utrymningsvägar	☒ Anges på ritning nr 1	☐ Beskrivs i bilaga nr
Brandsläckningsutrustning finns	☒ Ja, typ av brandsläckningsutrustning och placering anges på planritningen	☐ Nej, orsak
Brandlarm finns	☒ Ja, typ av brandlarm och placering beskrivs i bilaga nr 1	☐ Nej
Brandstiftare, ströförvaring eller dylikt förekommer i byggnaden	☒ Ja, anges på ritning eller beskrivs i bilaga nr	☐ Nej

Uppmana gärna djurägare att svara på enkäten!

Scanna för
att komma
till enkäten

Tack för att ni lyssnat!

Kontakt:

ingrid.strid@slu.se

Projekthemsida:

www.slu.se/forlust_notkott

SCIENCE AND
EDUCATION
**FOR
SUSTAINABLE
LIFE**